

Nr 621

Av fröken **Vinge**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 17, med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m. m.*

I proposition nr 17 med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m. m. föreslås, att i lagen skall inrymmas en fullmakt åt Kungl. Maj:t att belägga bokutlåning med avgift samt förordna om de därigenom inflytande medlens fördelning. Ett stadgande av denna innebörd har i huvudsaklig överensstämmelse med auktorrättskommitténs förslag upptagits i 23 § andra stycket. Kommittén avsåg att därmed skapa en legal grund för författarnas bibliotekersättning, som skulle kunna tas i anspråk, om det nu tillämpade systemet med ersättning direkt av statsmedel framdeles skulle komma att överges. Departementschefen har en liknande motivering.

Som Svea hovrätt framhållit i sitt remissutlåtande över kommittéförslaget är emellertid de praktiska konsekvenserna av ett sådant stadgande svåra att överblicka, då ju de bestämmelser ännu inte utformats, som skulle utfärdas med stöd av stadgandet och som skulle reglera författarnas ersättningsfråga. Styrelsen för Landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundets styrelse anser likaledes, ehuru av andra skäl än Svea hovrätt, att fullmaktstadgandet bör utgå. Förstnämnda förbund befarar, att införandet av ett fullmaktstadgande kan återuppväcka den nyligen bilagda striden om författarsättningar vid biblioteksutlåningen. Även Sveriges allmänna biblioteksörening anmäler tveksamhet i förevarande del. Föreningen framhåller, att den aktivt medverkat i arbetet att skapa former för en tillfredsställande ersättning åt författare för bibliotekens utnyttjande av dessas verk och givetvis är i högsta grad angelägen att den form av sådan ersättning, som tillkomsten av Sveriges författarfond innebär, blir lagligt stadfäst. Då auktorrättskommittén, oaktat frågan erhållit en praktisk lösning, upptagit den till prövning ur upphovsrättsliga synpunkter, vill föreningen kraftigt understryka, att fullmaktstadgandet bör underställas riksdagens prövning.

En sådan prövning kan emellertid inte göras på grundval av den nu framlagda propositionens vaga antydningar om förslagets innebörd och räckvidd. På vilket sätt skall Kungl. Maj:t kunna genom föreskrifter garantera att författarna och de hittills lottlösa översättarna verkligen får sin ersättning? Vill man införa en låntagaravgift, trots att bokutredningen (SOU 1952: 23) enhälligt avvisade ett sådant förslag? Utländska erfarenheter

visar, att en sådan avgift väsentligt minskar utlåningen, inte minst av facklitteratur. Eller ämnar man övervältra kostnaderna på kommunerna? Under vilka former skall detta ske? Statsbidragen till folkbiblioteksväsendet regleras fortfarande enligt en 30 år gammal stadga, där beloppen är maximerade vid ett krontal, som inte höjts en enda gång under hela denna inflationsperiod. Staten bör förbättra, inte försämra sitt stöd åt folkbiblioteken. Det vore orimligt att kräva, att kommunernas biblioteksanslag skulle belastas med kostnader, som nu bestrids från ett särskilt anslag i statens budget.

Det är av stor vikt, att författarnas rätt till ersättning för bibliotekslåningen blir fastslagen. Den nu föreslagna formuleringen av 23 § innebär dock en så vidsträckt fullmakt, att riksdagen genom ett bifall till densamma skulle avhända sig allt inflytande över handläggningen. Innan riksdagen tar ställning till frågan huruvida en fullmakt till Kungl. Maj:t att belägga utlåningen med avgift över huvud taget skall utfärdas, måste i varje fall innebörden av förslaget klargöras. Så länge detta inte skett, bör riksdagen undvika att binda sig. Andra stycket av 23 § bör därför uteslutas ur lagtexten.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av 23 § i förslaget till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk måtte besluta, att andra stycket, innebärande fullmakt för Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om avgift för bokutlåning m. m., skall uteslutas ur lagtexten.

Stockholm den 2 februari 1960

Margit Vinge
